

RIKISLÖGREGLUSTÓRINN ALMANNAVARNADEILD

FRÉTTABRÉF

1. tbl. 6. árg. mars 2012

Í þessu fréttabréfi

Áhættuskoðun
almannavarna

Flugslysaæfingar í vor

1-1-2 - dagurinn

Þjálfun áhafnar
Samhæfingarstöðvar

Fræðsludagur um
áfallahjálp

Samningar við hjálpar-
lið almannavarna

Kynning á áætlunum
og styrkjum
Evrópusambandsins

Improving Civil
Protection - ráðstefna í
Kaupmannahöfn

Heildarhættumat vegna
eldgosa

Rýni á
hópslysaæfingum

Vettvangsstjóra-
námskeið

Virkjun
Samhæfingar-
stöðvarinnar árið 2011

Áhættuskoðun almannavarna

Lokið var við áhættuskoðun almannavarna á síðasta ári. Verkefnið er mikið að umfangi og hefur verið unnið á síðustu fjórum árum. Verkefnið nær til alls landsins og hefur hvert lögregluumdæmi unnið áhættuskoðun fyrir sitt umdæmi. Þar var farið yfir helstu einkenni hvers umdæmis, náttúrufar, jarðfræði og samfélagsgerð um leið og helstu hættur voru skoðaðar og skilgreindar.

Aðferðir áhættustjórnunar voru síðan notaðar við áhættuskoðunina og viðbúnaði í almannavarnakerfinu forgangsraðað í umdæmunum. Hvert umdæmi skilaði áhættuskoðun til almannavarnadeildarinnar og hefur verið gerð samantekt á helstu niðurstöðum fyrir öll 15 umdæmin. Þar kemur meðal annars fram hvernig umdæmin hafa metið áhættur vegna atburða frá náttúrunni, umhverfi, heilsu og helstu innviðum og samfélagsöryggi. Hægt er að nálgast áhættuskoðun umdæmanna á vefsíðu almannavarna, www.almannavarnir.is.

Ekki hafa öll umdæmi metið allar áhættur sem áhættuskoðunin náði til heldur hafa þau valið áhættur sem talið er að geti haft áhrif í umdæminu. Umdæmin hafa greint fjölda atburða sem þarf að bregðast við og kemur fram brýn þörf fyrir hættumat, viðbragðsáætlanir og frekari greiningar. Þar má helst nefna veðurtengda atburði, eldgos, jarðskjálfta og ýmis konar flóð í flokki náttúruvár, hópslys, mengun, hættuleg efni og kjarr- og skógarelda í flokki heilsu og umhverfis og frekari greiningar á helstu innviðum samfélagsins og innbyrðis tengslum þeirra og vernd. Almanna- og borgarverndarmálaráðgjafarinn hafa farið þess á leit við almannavarnadeildina að hún komi að gerð viðbragðsáætlana, sem settar voru í fyrsta forgang í áhættuskoðuninni. Vinna er þegar hafin vegna nokkurra áætlana. Þar má nefna viðbragðsáætlun vegna gróðurelda í Skorradal, áætlanir vegna hvalaskoðunarbáta á Húsavík, Vestmannaeyjaferjunnar Herjólfss og ferjusiglinga á Seyðisfirði. Þá hafa umdæmin á landsbyggðinni farið fram að gerðar verði hópslysaáætlanir í umferðinni. Fyrsti liður í þeirri vinnu voru hópslysaæfingar á Eski- firði í september og í Húnavatnssýslu í október.

Flugslysaæfingar í vor

Tvær flugslysaæfingar eru fyrirhugaðar í vor. Sú fyrri verður á Keflavíkurflugvelli 5. maí og sú seinni á Þingeyrarflugvelli 12. maí. Flugslysaæfingar eru haldnar reglulega á öllum áætlunarfluvöllum landsins en Ísavia og almannavarnadeildin standa fyrir þeim ásamt heimamönnum. Í aðdraganda slíkra æfinga eru viðbragðsáætlanir viðkomandi flugvallar yfirfarnar og endurútfærðar. Nánar verður sagt frá þessum æfingum í næsta fréttabréfi sem gefið verður út í byrjun júní.

Útgefandi: Almanna- og borgarverndarmálaráðgjafarinn Ríkislögreglustjórnars.
Fyrirspurnir: almannavarnir@rls.is.

Ábyrgðarmaður: Víðir Reynisson.
Heimasíða: www.almannavarnir.is

11.2

EINN EINN TVEIR
dagurinn

1-1-2 dagurinn

Þann 11. febrúar ár hvert er 1-1-2 dagurinn haldinn hátíðlegur. Að þessu sinni kynntu viðbragðsaðilar starfsemi sína í Smáralind, þar á meðal þeir aðilar sem standa að neyðarnúmerinu 1-1-2. Fastur liður í dagskrá 1-1-2 dagsins er val á skyndihjálparamanni ársins. Það er Rauði krossinn sem stendur að valinu og er þetta í ellefta sinn sem hann er valinn. Í dómnefndinni sitja Garðar Gíslason frá Neyðarlínunni, Dagbjört H. Kristjánsdóttir frá Slysavarnafélaginu Landsbjörg, Anna María Þórðardóttir frá Landspítala háskólasjúkrahúsi, Guðrún Jóhannesdóttir frá almannavarnadeild ríkislögreglustjóra og Sverrir Björn Björnsson frá Landsambandi slökkviliðs og sjúkraflutningamanna auk formanns nefndarinnar Gunnhildar Sveinsdóttur frá Rauða krossi Íslands. Gísli Örn Gíslason var valinn skyndihjálparmaður ársins, en hann sýndi hárrétt viðbrögð þegar hann bjargaði dóttur sinni eftir að hún fór í hjartastopp. Gísli hefur farið reglulega á skyndihjálparnámskeið og kom það sér vel er hann bjargaði dóttur sinni með hjartahnoði, en neyðarvörður Neyðarlínunnar aðstoðaði Gísla við endurlífgunina. Einnig fengu fimm aðrir einstaklingar viðurkenningu Rauða krossins vegna réttra viðbragða og skyndihjálpar á neyðarstundu. Þá voru veitt verðlaun í eldvarnagetraun og neyðarvörður ársins útnefndur, sem að þessu sinni var Hjördís Garðarsdóttir.

Þjálfun áhafnar Samhæfingarstöðvar

Fræðsluáætlun áhafnar Samhæfingarstöðvarinnar fyrir árið 2012 byggir á könnun sem gerð var meðal áhafnarinnar. 36 svör bárust og voru helstu niðurstöður að allir töldu reglulega fræðslu nauðsynlega og flestir vildu mæta á stutta fræðslumorgna einu sinni í mánuði. Þá voru allir sammála því að námskeið og heimsóknir til viðbragðsaðila mundu skila miklu. Í fræðsluáætlun þessa árs verður boðið upp á fyrirlestra um áhættuskoðun, sjóslys og samskipti Samhæfingarstöðvar og aðgerðastjórna í umdæmum. Þá verður skrifborðsæfing um neyðarskipulag almannavarna (SÁBF) og viðbragðsáætlanir. Í nóvember verður haldið daglangt námskeið fyrir áhöfnina í aðgerðastjórnun og er það námskeið síðasti liður á fræðsluáætlun þessa árs. Samhæfingarstöðin verður virkjuð í vettvangsæfingum sem haldnar eru víðs vegar um landið og mun áhöfnin skipta með sér verkum hvað varðar þátttöku í þessum æfingum.

Fræðsludagur um áfallahjálpar

Þann 17. febrúar var haldinn fræðsludagur um áfallahjálpar í safnaðarheimili Kópavogskirkju. Að deginum stóð samráðshópur áfallahjálpar í Samhæfingarstöð almannavarna (SST). Á þessum degi var farið yfir áherslur á sviði áfallahjálpar og áfallahjálpar sem veitt hefur verið í hamförum síðustu ára skoðuð með það fyrir augum að læra af reynslunni. Um 60 manns sátu þennan fræðsludag frá öllum lögregluumdæmum landsins og eftir hópavinnu komu fram gagnlegar ábendingar til samráðshóps áfallahjálpar í SST. Samráðshópur áfallahjálpar hafa nú verið myndaðir í öllum lögregluumdæmum og næsta stóra verkefni er að finna hópunum hagnýt verkefni og viðhalda starfsemi þeirra.

www.almannavarnir.is

Viðbúnaður vegna snjóflóðahættu

Í lok janúar lýsti snjóflóðadeild Veðurstofunnar yfir óvissustigi vegna snjóflóðahættu á norðanverðum Vestfjörðum og á Mið-Norðurlandi. Í Hnífsdal og undir Seljalandshlíð, á Seljalandsvegi og fleiri stöðum á Ísafirði var lýst yfir hættustigi og rýma þurfti nokkur hús. Þegar viðbúnaður vegna snjóflóðahættu fer í gang er fjöldi viðbragðsaðila upplýstir um hættuna og farið er yfir ákveðna verkferla. Auk heimamanna eru Slysavarnafélagið Landsbjörg, Landhelgisgæslan og Neyðarlínan í samskipum við almannavarnadeildina og Veðurstofu Íslands.

Þú finnur almannavarnadeild ríkislögreglustjóra á Facebook

Samningar við hjálparlið almannavarna

Samningur Ríkislögreglustjóra við Rauða kross Íslands og Slysavarnafélagið Landsbjörg hefur verið endurskoðaður og samkomulag við bæði félögin hefur einnig verið endurskoðað og gerðar breytingar í samræmi við reynslu síðustu ára. Undirritun á endurskoðuðu samkomulagi og samningi fór fram þann 7. mars í Samhæfingarstöðinni.

Helstu breytingar á samkomulagi og samningi eru þær að Rauði krossinn og Slysavarnafélagið Landsbjörg munu eiga fulltrúa í fjölmiðlateymi Samhæfingarstöðvar þegar það er virkjað og eins munu félögin gæta sérstaklega að því að yfirfærsla verkefna til þjónustumiðstöðvar almannavarna verði hnökralaus þegar þjónustumiðstöð er virkjuð vegna hamfara. Meiri áhersla er lögð á umdæmissamninga milli Rauða kross deilda og björgunarsveita gagnvart viðkomandi almannavarnanefnd.

Nýja samkomulagið setur skýr viðmið um endurgreiðslur ríkisins til Rauða kross Íslands og Slysavarnafélagsins Landsbjargar að loknum almannavarnaáðgerðum, bæði hvað varðar mannskap og búnað. Uppsetning er í samræmi við önnur útgefin skjöl almannavarna.

Rauði kross Íslands

Samningar við hjálparlið almannavarna undirritaðir í Samhæfingarstöðinni. Frá vinstri: Hörður Már Harðarson, formaður Slysavarnafélagsins Landsbjargar. Ögmundur Jónasson, innanríkisráðherra. Haraldur Johannessen, ríkislögreglustjóri. Anna Stefánsdóttir, formaður Rauða kross Íslands

Heimasíður samningsaðila: www.almannavarnir.is - www.landsbjorg.is - www.rki.is

Kynning á áætlunum og styrkjum Evrópusambandsins

Evrópusamvinna, vettvangur fulltrúa evrópskra samstarfsáætlana og þjónustuskrifstofa stóð fyrir kynningu á styrkja og samstarfsmöguleikum á vegum evrópskra og norrænna samstarfsáætlana á Háskólatorgi 12. janúar síðastliðinn. Þar voru kynntar fjöldi áætlana sem Evrópusamvinna stendur að en markmiðið er að kynna áætlanir sem Ísland er þátttakandi í innan Evrópusambandsins. Almennavarnadeildin hefur undanfarin ár kynnt almannavarnaáætlun Evrópusambandsins. Hvert ár eru veittir styrkir til rannsókna vegna viðbúnaðar og mótvægisáðgerða í löndum sambandsins og hafa Íslendingar verið þátttakendur í nokkrum rannsóknarverkefnum. Þá veitir áætlunin styrki og greiðir fyrir þjálfun viðbragðsaðila og samvinnu sérfræðinga í almannavörnum með sérfræðingaskiptum. Að jafnaði hafa 4 – 6 Íslendingar farið í þjálfun á ári á vegum sambandsins. Þá hafa að jafnaði 10 – 15 manns farið á ári í fræðsluferðir og á æfingar erlendis m.a. til Bretlands, Noregs, Hollands og Þýskalands. Nokkrir hópar sérfræðinga hafa komið á vegum verkefnisins til Íslands og kynnt sér starfsemi viðbragðsaðila. Í lok mars kom 14 manna hópur frá nokkrum ríkjum Evrópusambandsins til að kynna sér almannavarnaskipulagið á Íslandi. Farið var yfir starfseminna í Samhæfingarstöðinni, skipulag almannavarna á landsvísu og helstu verkefni. Síðan dvaldi hópurinn í nokkra daga á Hvolsvelli og kynnti sér almannavarnir í héraði og viðbrögðin við eldgosunum 2010 og 2011.

Ráðstefna í Kaupmannahöfn - Improving Civil Protection

Í janúar fóru Íris Marelsdóttir og Guðrún Jóhannesdóttir verkefnastjórar í almannavarnadeildinni í boði dönsku almannavarnanna á vinnufund, sem bar yfirskriftina Improving Civil Protection through Lessons Learnt (Þekkingarstjórnun). Fundurinn var haldinn í tilefni þess að Danir tóku við formennsku innan Evrópusambandsins. Í almannavörnum munu Danir meðal annars leggja áherslu á að huga vel að reynslu úr aðgerðum, með góðri skráningu, miðlun og innleiðingu lærdóms í aðgerðum í viðbragðsáætlanir. Á ráðstefnunni var unnið í mörgum litlum vinnuhópum og áhersla lögð á söfnun, greiningu og úrvinnslu upplýsinga úr almannavarnaadgerðum. Ráðstefnan var mjög gagnleg og þörf áminning um mikilvægi þess að skrá vel mikilvægustu atburði innan aðgerða, greina það sem betur mátti fara og innleiða betri vinnubrögð í kjölfarið. Alls áttu 28 þjóðir fulltrúa á fundinum.

Rýni á hópslysaæfingum

Frá því í september 2010 hefur almannavarnadeildin unnið að bættri rýni á hópslysaæfingum með það að markmiði að meiri þekking sitji eftir í lok hverrar æfingar. Nú er lokið við gerð gátlista fyrir ráðgjafa með hverjum verkþætti á æfingunum og þar er kveðið á um rýnifund í lokin þar sem hver ráðgjafi skilar stuttri rýniskýrslu. Hver rýniskýrsla myndar innlegg í eina þekkingarskýrslu sem gefin er út um mánuði eftir að æfing hefur verið haldin. Í niðurstöðum koma fram þau atriði sem betur mega fara og strax að lokinni kynningu á skýrslunni hefja viðbragðsaðilar innleiðingu á bættu verklagi. Rýni með þessum hætti er í samræmi við niðurstöður ráðstefnunnar í Kaupmannahöfn. Gátlista fyrir ráðgjafa er að finna á vefsíðu almannavarna.

Heildarhættumat vegna eldgosa

Almannavarnadeildin tekur þátt í stóru samstarfsverkefni Veðurstofu Íslands, Jarðvísindastofnunar háskólans, Landgræðslunnar og Vegagerðarinnar um heildarhættumat vegna eldgosa á Íslandi. Í áhættuskoðun almannavarna kemur fram að mörg umdæmi setja gerð viðbragðsáætlaana vegna eldgosa og öskufalls í fyrsta forgang. Fyrsti liðurinn í því ferli er gerð hættumats.

Vettvangsstjóranámskeið

Í byrjun febrúar var haldið vettvangsstjóranámskeið í lögregluskóla ríkisins. Námskeið þessi eru samstarfsverkefni lögregluskólans, Björgunarskóla Slysavarnafélagsins Landsbjargar, Brunamálaskólans og almannavarnadeildar ríkislögreglustjórans. Markmið námskeiðsins er að þátttakendur tileinki sér það verklag sem vettvangsstjóri þarf að hafa á valdi sínu við heildarstjórnun og samhæfingu aðgerða á vettvangi. Í því felst m.a. samvinna og samhæfing mismunandi viðbragðsaðila. Lögð er áhersla á að vettvangsstjóri sé sá sem sinnir þessari stjórnun og samhæfingu á vettvangi en ekki tæknilegri stjórn einstakra viðbragðsaðila. Nemendur kynnist einnig skipulagi og verkefnum ólíkra viðbragðsaðila.

Eftir námskeiðið eiga þátttakendur að hafa gott vald á SÁBF – kerfinu og geta stjórnað aðgerðum samkvæmt því. Vegna aðstoðarhlutverks sérsveitar ríkislögreglustjórans geta meðlimir hennar búist við því að verða sendir til aðstoðar þar sem stórir atburðir hafa orðið eins og reyndin hefur verið í áföllum undanfarinna ára. Haldið var sérstakt vettvangsstjóranámskeið fyrir sérsveitina þar sem námsefnið var aðlagð þeirra verkefnum og þörfum.

Á námskeiðum fyrir vettvangsstjóra er byggt jöfnum höndum á fyrirlestur og verklegum æfingum auk þess sem þátttakendur vinna verkefni í kennslustundum.

Á námskeiðinu leysa nemendur hópverkefni þar sem reynir á þá aðferðafræði sem kennd er og er áhersla lögð á að allir nemendur taki virkan þátt í verkefnum.

Virkjun Samhæfingarstöðvarinnar árið 2011

Samhæfingarstöðin var virkjuð 61 sinni árið 2011. Stöðin var virkjuð 15 sinnum vegna aðgerða eða æfinga á vegum almannavarnadeildar en 47 sinnum vegna aðgerða á höfuðborgarsvæðinu, þá var ein æfing á vegum annarra í stöðinni. Lengsta aðgerðin á árinu 2011 var vegna eldgossins í Grímsvötnum. Samhæfingarstöðin var virkjuð 21. maí kl. 18:31 og var hún að störfum fram til 30. maí eða í tæpa níu sólarhringa.

Á vegum almannavarnadeildar var stöðin virkjuð tvisvar vegna flugatvika, einu sinni vegna eldgoss, einu sinni vegna óveðurs, einu sinni vegna jarðskjálfta, fimm sinnum vegna annarskonar atburða og sex sinnum vegna æfinga.

Flest atvikin sem brugðist var við á höfuðborgarsvæðinu voru vegna leitar að týndu fólki eða björgunar á fólki sem var á ferð utan alfaraleiðar. Þá voru nokkur tilvik vegna óveðurs og/eða ófærðar.